

TUKE!- ASUMISEN TUKEA NUORILLE

Nuorten tuetun asumisen palvelupaketti Keski-Uudenmaan nuorisoasuntoyhdistykselle

Kaarina Soinne
Opinnäytetyö, syksy 2012
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak Etelä, Järvenpää
Sosiaalialan koulutusohjema
Diakonisen sosiaalityön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi-diakoni (AMK)

TIIVISTELMÄ

Soinne Kaarina. TUKÈ! – Asumisen tukea nuorille. Nuorten tuetun asumisen palvelupaketti Keski-Uudenmaan nuorisoasuntoyhdistykselle. Järvenpää, syksy 2012. Diakonia-ammattikorkeakoulu DIAK Etelä, Järvenpään toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus.

Tein opinnäytetyönäni työelämälähtöisen hankkeen Keski-Uudenmaan nuorisoasuntoyhdistykselle, joka on Nuorisoasuntoliitto ry:n (NAL) paikallisyhdistys. Sen keskeinen tavoite on ylläpitää ja kehittää nuorisoasumisen laatua toimialueellaan Keski-Uudellamaalla. Yhdistys tuottaa NAL:n asuinkohteissa nuorisoasumisen sisältöpalveluja joita ovat esim. asumisneuvonta, asumisohjaus, asukastoiminta, vertaistukitoiminta ja nuorten tuetun asumisen järjestäminen. Toiminnan tuottamisesta aiheutuvat kulut katetaan Raha-automaattiyhdistyksen (RAY) taloudellisella avustuksella.

Vuonna 2010 RAY ilmoitti vetäytyvänsä nuorten tuetun asumisen taloudellisesta tukemisesta. Perusteluna oli kuntien velvollisuus järjestää nuorten asumisen tukitoimet alueellaan ilmenevää tarvetta vastaaviksi. Tuettu asuminen jouduttiin poistamaan RAY-rahoitteen asumisohjaajan toimenkuvasta. Voidakseen jatkossa tarjota tuettua asumista sitä tarvitseville, yhdistys päätti tuottaa palvelun. Sopimuksesta yhdistyksen hallituksen kanssa, tein opinnäytetyönäni nuorten tuetun asumisen palvelupaketin TUKÈ!- Asumisen tukea nuorille. Palvelupaketin pituus on 10 kuukautta, joka on jaettu kolmeen jaksoon tuen vahvuuden perusteella. Sisällöllisesti se kattaa neljän elämänalueen tukemisen: asumisen, työ- tai koulutustilanteen, talouden- ja kotitalouden hallinnan ja vapaa-ajan suunnittelun tukemisen.

Nuorten asumisen tuki tarkoittaa määrättyä joukkoa toimenpiteitä, joita ohjaaja toteuttaa yhteistyössä nuoren kanssa. Yksilöllisesti räätälöity tukitoimien kokonaisuus vahvistaa nuoren itsenäistymiskehitystä ja edistää voimaantumisen kokemusta. Palvelukokonaisuuden perusajatuksia on, että nuori löytää yhden rinnallakulkijan kanssa tuen useammalle elämänalueelle keskitetysti. Elämäntilanteen kartoitus tehdään useassa osassa ennen varsinaisen tukijakson alkamista. Näin tavoitteiden asettaminen on jäsentynyttä. Tukijakson aikana ohjaaja asettaa nuorelle välitavoitteita ja tukee niihin pääsemisessä. Vastuuta lisätään asteittain ja ohjaajan rooli pienentyy erittäin tarpeellisesta tarpeettomaksi. Tukitoimilla kätilöidään esiin nuoren voimavaroja ja ohjataan niiden käyttöön. Ohjauksen keskiössä ovat sen sosiaalipedagoginen orientaatio ja hyvä vuorovaikutusilmapiiri.

Avainsanat: tuettu asuminen, ohjaus, tavoitelähtöisyys, voimaantuminen, osallistaminen, yhteisöllisyys

ABSTRACT

Soinne, Kaarina. 51p. Language Finnish. Järvenpää, Autumn 2012. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services.

This thesis was made for the association Keski-Uudenmaan nuorisoasuntoyhdistys which provides supported housing for youngsters. The output of the thesis is a service package. Support services are for young people who need personal support when starting independent living.

Support as a service used to be part of youth housing counselor's duties. Other forms of work are youth housing counseling, guiding, social hosting and leading of peer groups in youth housing in apartments of Finnish Youth Housing Association in the area of Keski-Uusimaa. In 2010 the sponsor announced that it will not provide financial support to supported housing as a form of activity any longer. Therefore support service was taken off from counselor's duties and service was threatened to end. Keski-Uudenmaan nuorisoasuntoyhdistys decided to organize this very needed service by productization.

This thesis is a target-oriented product which consists of three periods and it lasts 10 months. Main ways how to support are personally structured and concentrated support, empowerment and adding the sense of community. Supported sides of living are shared under four umbrella terms: living, house holding and economics, education or working situation and free time activities. Forms of support are well organized meetings and discussions with youngsters and cooperation to reach competence to live independently. Success requires open and favorable interaction between youth and counselor.

Key words: supported living, counseling, youth, empowerment, participation, sense of community.

SISÄLTÖ

JOHDANTO.....	5
2 OPINNÄYTETYÖN TEKOPROSESSI	6
3 NUORUUS ELÄMÄNKAAREN VAIHEENA	8
4 OHJAUSORIENTAATIO	10
5 OHJAUKSEN YDINOSAAMISALUEET	11
5.1 Substanssiosaaminen	12
5.2 Prosessiosaaminen	12
5.3 Vuorovaikutusosaaminen	13
6 HENGELLISYYS OSANA KOKONAISVALTAISTA KOHTAAMISTA.....	14
7 TUKÈ! PALVELUN KOHDERYHMÄ	18
8 PALVELUPAKETIN RAKENNE	19
8.1 Alkukartoitusjakso Intro	20
8.2 Vahvan tuen jakso Forte.....	21
8.3 Perustuen jakso Mezzo	22
8.4 Tuen vähentämisen ja lopettamisen jakso Piano	22
8.5 Jälkiseurantajakso Da Capo.....	23
9 YHTEENVETO TUKÈ!- Asumisen tukea nuorille palvelupaketista	24
10 TOIMINTAKENTTÄ.....	25
11 TUKÈ!- asumisen tukea nuorille- palvelupaketti.....	26
LÄHTEET:.....	52

JOHDANTO

Tein opinnäytetyönäni työelämälähtöisen hankkeen, joka Kohti tutkivaa ammatikäytäntöä-oppaan mukaan täyttää hankkeistetun opinnäytetyön kriteerit (DIAK 2010, s 45). Hankkeen tuotoksena syntyi nuorten tuetun asumisen palvelupaketti TUKÉ!- Asumisen tukea nuorille. Työn tilaaja oli Keski-Uudenmaan nuorisoyhdistys. Yhdistys on järjestänyt nuorisoasumisen sisältöpalveluja projektimuotoisesti Keski-Uudellamaalla vuodesta 2005 Nuorisoasuntoliitto ry:n (NAL) asuntokohteissa. Toiminta on rahoitettu Raha-automaattiyhdistyksen (RAY) taloudellisella tuella. Käytännön toteutuksesta on vastannut yhdistyksen asumisohjaaja. NAL:n asukkailleen tarjoamia nuorisoasumisen sisältöpalveluja ovat asumisneuvonta, asumisohjaus, asukastoiminta, vertaistukitoiminta ja asumisen ABC-koulutus ja tuettu asuminen.

RAY:n ilmoitettua, että se vetäytyy nuorten tuetun asumisen taloudellisesta tukemisesta vuoden 2010 loppuun mennessä, työmuoto jouduttiin poistamaan asumisohjaajan toimenkuvasta. RAY:n perustelu tukemisesta vetäytymiselle oli kuntien velvollisuus järjestää nuorten asumisen tukitoimet alueellaan ilmenevää tarvetta vastaaviksi. (Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710 ja 417/2007 LSL35§). Yhdistykselle päätös merkitsi tuetun asumisen tuottamisen lopettamista osittain Keravalla ja kokonaan Järvenpäässä. Koska Keravan kaupungin nuorisotoimi on osoittanut puolet yhden nuoriso-ohjaajansa viikkotyöpanoksesta nuorten tuetun asumisen hoitamiseen Keravalla, palvelun tarjoaminen saattoi osittain jatkua Keravan kohteissa. Voidakseen tarjota palvelua useammalle nuorelle ja toimiakseen molemmissa kunnissa, yhdistys päätti tuottaa palvelun.

Keski-Uudenmaan yhdistys toimii NAL ry:n kumppanina. Yhdistykselle tarjottiin vuonna 2010 mahdollisuutta liittyä osaksi NAL ry:n perustamaa NAL Oy:tä, joka tuottaa nuorisoasumisen sisältöpalveluja. Osa maanlaajuisen NAL ry:n paikallisyhdistyksistä liittyi tuolloin osaksi osakeyhtiötä ja ne tuottavat nyt NAL Palve-

lut Oy:n mallintamaa tuetun asumisen palvelupakettia. Keski-Uudenmaan nuorisoasuntoyhdistys kieltäytyi osakkuudesta, eikä tuota em. palvelua.

Tuetun asumisen tuotteistamisella on myös ei-toivottuja vaikutuksia. Kun yhdistys saattoi tarjota maksutonta asumisen tukea, jokaisen asunnonhakijan oli mahdollista päästä sen piiriin. Nyt tuen piiriin pääseminen edellyttää, että nuorella on mahdollisuus maksaa palvelusta tai löytää jokin palvelun kustantava taho. Voidaan siis sanoa, että opinnäytetyönäni tekemä TUKÈ! eriarvoistaa asunnonhakijoita. Koska yhdistyksen näkökulmasta vaihtoehtoina oli joko jättää tuetun asumisen järjestäminen kokonaan pois tai pyrkiä tuottamaan sitä mahdollisimman edullisesti, näyttäytyi tuotteistus kuitenkin pienempänä pahana.

Alun perin tarkoitukseni oli laatia Nuorisoasuntoliiton Suomeen rantauttaman Foyer-nuorisoasumisen mallia mukaileva palvelukokonaisuus. Hankesuunnitelmani kuitenkin muuttui palvelupakettia rakentaessani ja teoreettinen viitekehys sen myötä. Lopullisessa versiossa päädyin nostamaan esille muutaman TUKÈ-palvelupaketin kannalta keskeisiä teemoja, kuten nuoruuden ikävaiheena ja perusteena tuen tarpeelle omaan asuntoon itsenäistyttäessä ja katsauksen sosiaalipedagogiseen ohjausorientaatioon, jonka katson edistävän sekä hyvää vuorovaikutusprosessia, että nuoren itsenäistymiskehitystä. Palvelukokonaisuuden jokaiselle jaksolle ehdotan jotain tiettyä ohjaustyyliä. Ohjaustyyliehdotukset perusteluineen sisällytin kunkin erillisen jakson esittelyn yhteyteen. Hengellisyden ulottuvuutta osana kokonaisvaltaista kohtaamista käsittelem erillisessä luvussa. Hengellisyys voi olla merkittävä osa tuetun asumisen prosessia. Siksi on mielestäni tärkeää, että ohjaajalla on jäsentynyt ja ammatillinen käsitys hengellisyydestä ja kyky suhtautua siihen luontevasti ja kunnioittavasti.

Aloitin esittelemällä opinnäytetyön tekemisen vaiheita. Tämän jälkeen esittelen teoreettisen viitekehysten oleellisiksi katsomiani aiheita. Ennen varsinaista TUKÈ-palvelupakettia, kuvaan sen jaksot Intro-alkukartoitusjakso, Fortevahvan tuen jakso, Mezzo-perustuen jakso ja Piano-tuen vähentämisen ja lo-

pettamisen jakso sekä Da Capo jälkiseuranta- tai tuen uudelleenkartoituksen jakso. Tässä osassa työtä esittelen jakson pääasialliset tavoitteet perustelluina sekä aiemmin mainitsemieni ohjaustyyliä. Itse TUKÈ-palvelupaketista ilmenee kunkin tukijakson keskeisimmät toimenpiteet ja teemat.

Laatimani toimintakenttä- kaavion avulla, joka edeltää TUKÈ- palvelupaketin kansilehteä, lukija pystyy jäsentämään TUKÈ- asumisen tukea nuorille- tukitoiminnan tapahtumiskenttää ja keskeisiä yhteistyökumppaneita. Kaaviosta ilmenee muun muassa, että tuetun asumisen ohjaaja työskentelee asumisohjaajan työparina. TUKÈ-ohjaajan päätyö on tukipalvelujen tuottaminen ja asumisohjaaja vastaa johdannossa luetelluista NAL-nuorisoasumisen sisältöpalvelujen tuottamisesta. Yhteistä työkenttää ovat kuitenkin asukasvalinnat, asukas- ja vertaisryhmien toiminta sekä TUKÈ-asujan siirtymisvaihe tuetun asumisen päättyessä, nuoren siirtyessä tavanomaisen asumisohjauksen piiriin.

2 OPINNÄYTETYÖN TEKOPROSESSI

Laadin hankkeesta suunnitelman keväällä 2011 ja hyväksytin sen työn tilaajalla, Keski-Uudenmaan nuorisoasuntoyhdistyksen hallituksella. Esittelin suunnitelman DIAK:n opinnäytetyöseminaarissa samana keväänä. Kesällä 2011 laadin nuorten tuetun asumisen palvelupaketin. Sovimme tilaajan kanssa, joka oli myös työnantajanani, että käytän määrätyn osan työtunneistani palvelupaketin laatimiseen.

Syksyllä 2011 esittelin DIAK:n opinnäytetyöseminaarissa työn osan. Tein palvelupakettiin korjauksia ohjaajilta, opponentilta ja muilta opiskelijoilta saamani palautteen pohjalta. Syksyllä 2011 hyväksytin palvelupaketin työn tilaajalla ja aloin laajentaa sitä opinnäytetyöksi. Tavoittelen sosionomin pätevyyden lisäksi myös diakonin virkakelpoisuutta. Siksi sisällytin työhöni kappaleen, jossa pohdin hengellisen aspektin osuutta nuoren kokonaisvaltaisessa kohtaamisessa.

Opinnäytetyön tekemisen aikana lähdekirjallisuus vaihtui huomattavasti. Lopullinen lähdeaineisto valikoitui keskeisiksi valittujen teemojen perusteella. Itse Palvelupaketin runko sai muotonsa käytännön työssä oppimani ja ammattikorkeakoulussa opiskelemani pohjalta. Tärkeässä asemassa olivat myös lukuisat keskustelut lähiesimieheni, yhdistyksen hallituksen varapuheenjohtaja Riitta Pulliaisen kanssa. Hänellä on pitkä kokemus nuorten tuetun asumisen järjestämisestä ja muusta sosiaaalialalla tehtävästä työstä.

Kehityksen kohtia palvelupaketissa ovat sen dokumenttilomakkeet: ne tulee tehdä myös sähköiseen muotoon. Näin dokumentointi yhteistyökumppaneille on jakson aikana vaivattomampaa. Paperilomakkeita on mielestäni parempi käyttää suorassa asiakastyössä nuoren kanssa. Jos keskustelujen yhteydessä käytettäisiin tietokonetta lomakkeiden täyttämiseksi paperisten sijaan, kone verottaisi kohtaamistilanteen vuorovaikutuksellisuudesta. Paperilomakkeista tehdään lisäksi nuorelle oma tuetun asumisen kansio. Kansio kulkee nuoren mukana koko tukiajan ja täydentyy sen myötä. TUKÈ!- materiaalin lisäksi nuoren kansiossa on välilehdet, joiden alle on tarkoitus laittaa asumisen perehdy-

tysmateriaali, viranomaisasiointiin liittyvät paperit, vuokra- ja sähkö sopimukset sekä koulutukseen tai työelämään liittyvä materiaali. Tällä pyritään siihen, että nuori oppii säilömaan tärkeät paperinsa ja löytää ne tarvitessaan vaivattomasti yhdestä kansioista.

3 NUORUUS ELÄMÄNKAAREN VAIHEENA

Nuoruus on siirtymävaihe: muutoksen, kasvun ja epätasapainon aikaa. Nuoruusiän jossain määrin yleispätevinä kehitystehtävinä voidaan Erik Eriksonin elämänteorian perusteella pitää itsenäistymistä vanhemmista, taloudelliseen riippumattomuuteen pyrkimistä sekä sosiaalisesti vastuunalaiseen käyttäytymiseen oppimista. Kehitystehtävien asettamiin päämääriin pääseminen edellyttää lapsuudenkodin jättämistä, kouluttautumista ja työelämään suuntautumista. Selviytyäkseen useista samanaikaisista haasteista, nuorella on oltava henkilökohtaisten voimavarojen lisäksi aikuisten antama sosiaalinen tuki apunaan (Saarinen, Ruoppila & Korhonen 1994, 110.)

Sosiologi Aaron Antonovskyn mukaan nuorella tulee olla tietty määrä erilaisia, toisiaan täydentäviä voimavaroja, jotta kehitystehtävien asettamiin haasteisiin on mahdollista vastata. Voimavaroiksi hän lukee sekä yksilön että ympäristön ominaisuuksia. Näitä ovat mm. älykkyys, sosiaaliset taidot, hankittu koulutus, ystävyys-suhteet, erilaiset sosiaaliset verkostot sekä opiskelu- ja työskentelymahdollisuudet. Kun nuorella on riittävästi voimavaroja ja kykyä käyttää niitä koordinoitusti, hänelle muodostuu koherenssin tunne (sense of coherence.) Antonovsky määrittelee koherenssin tunteen elämäntilan tunteeksi. Koherenssi-määritelmä koostuu kolmesta erillisestä, mutta toisistaan riippuvaisesta komponentista. Ensiksi mainitaan ymmärrettävyys (comprehensibility), joka viittaa nuoren kykyyn hahmottaa loogisesti sekä omat sisäiset voimavaransa, että vuorovaikutuksen ympäristönsä kanssa. Toiseksi hallittavuus (manageability), millä viitataan nuoren kokemukseen omista voimavaroistaan, joilla vastata haasteisiin. Kolmanneksi mainitaan tarkoituksellisuus (meaningfulness), mikä osoittaa nuoren kokemuksen elämänsä tarkoituksesta ja määrittää tahtoa aktivoita omia voimavaroja sitoumuksiin ja velvoitteisiin (Jaari 2004, 78. Antonovsky 1978, 125) Toisinaan nuorella ei syystä tai toisesta ole riittävästi resursseja. Tällöin kehitysvaiheen haasteet, joihin nuori ohjattuna kykenisi vastaamaan, ovat vaarassa jäädä saavuttamatta. Kehitystehtävien toteutumattomuus edistää taloudellisesti, koulutuksellisesti ja sosiaalisesti syrjäyttävää kehitystä.

Tuetun asumisen keinoilla on mahdollista katkaista tai ehkäistä ennalta syrjäytymiskehitystä. Tukihenkilön, joka kulkee nuoren rinnalla ja on tietoinen nuoren vahvuuksista ja haasteista, on mahdollista asettaa nuorelle välitavoitteita ja varmistaa, että nuori ylittää niihin ohjatusti. Tukijakson aikana nuori sisäistää oppimaansa ja kykenee hyödyntämään uusia taitojaan arjessa. Ohjaaja kulkee rinnalla, kunnes on tehnyt itsensä tarpeettomaksi.

Ohjauksen sosiaalipedagoginen orientaatio varmistaa, että nuori kohdataan paitsi yksilönä, myös erilaisten systeemien toimijana. Tuetussa asumisessa mahdollistuu nuoren integroituminen sekä yhteiskunnan että lähielinpiirinsä aktiiviseksi toimijaksi. Koulutus- tai työllisyystilanteen edistäminen sekä viranomaisverkostoissa asioimisen tukeminen vahvistaa yhteiskunnallista toimijuutta. NAL:n asuntokohteissa toimivat asukastoimikunnat ja vertaistukiryhmät taas toimivat mainiosti osallistumisen ja voimaantumisen viitekehyksenä. Nuoren ohjaaminen asukas- ja vertaisryhmätoimintoihin tukee vastavuoroisen vuorovaikutuksen kautta ajatusta itsestä aktiivisena toimijana. Se lisää johonkin kuulumisen kokemusta ja ehkäisee osaltaan syrjäytymiskehitystä.

4 OHJAUSORIENTAATIO

Kaarina Ranne toteaa väitöskirjassaan, että vaikka sosiaalipedagogisen ohjausorientaation tyhjentävä ja yksiselitteinen määrittely on mahdotonta, sen 1970-1980-luvuilla muotoutuneeseen offensiiviseen orientaatioon kuitenkin liittyy kiinteästi määreet kasvatuksellisuus, yhteisöllisyys, osallisuus ja dialogisuus (Ranne 2002, 134.) Ranne luonnehtii sosiaalipedagogista orientaatiota ei-diagnosoivaksi ammattiavuksi, jonka tavoitteita ovat nuoren ohjaaminen itseapuun ja kannustaminen yhteisöllisyyteen (Ranne 2002, 137). Sosiaalisuus on tällaisen kasvatuksellisen ja intentionaalisen toiminnan sisäänrakennettu ominaisuus (Ranne 2002, 134.) Sosiaalipedagogiikka tähtää tuottamaan voimavaroja, joilla parannetaan nuoren kasvuedellytyksiä yksilönä ja tuetaan nuorta vallitsevien yhteiskunnallisten arvojen ja normien omaksumisessa (Ranne 2002, 76). Myös Rostila korostaa vuorovaikutuksen merkitystä nuoren identiteetin kehittämisessä, sillä katsoo sen muokkautuvan sosiaalisessa (Rostila, 2001, 52). TUKÈ!- palvelupaketin ohjauksen punainen lanka on pitkälti sosiaalipedagogiikan termein kuvattavissa, sillä se tapahtuu erilaisissa sosiaalisissa systeemeissä, joissa nuori nähdään aktiivisena toimijana. Pedagogisuus, eli kasvatuksellisuus on ohjaamisen sisäänrakennettu ominaisuus.

Palvelupaketista voidaan löytää viitteitä myös osallistavasta sosiaalialan työstä, jonka keskeinen lähtökohta ja tavoite on nuoren vallan lisääminen oman elämänsä vaikuttajana sekä täysivaltainen kansalaisuus. Kirsi Juhilan kirjassa täysivaltaisuus määritellään kansalaisuudeksi oikeuksina ja kansalaisuudeksi käytäntönä. Ensin mainitulla viitataan yksilön vapautteen ja sosiaaliin oikeuksiin kansalaisena sekä kansalaisuuteen lainsäädännöllisesti määriteltynä asemana. Kansalaisuus käytäntönä taas korostaa yksilön aktiivista ja kollektiivista toimintaa esimerkiksi omien elinolosuhteittensa parantajana (Juhila 2006, 118.)

5 OHJAUKSEN YDINOSAAMISALUEET

Ohjaamisen tavoitteena tuetussa asumisessa on aina itsenäisesti asumisessaan pärjäävä nuori. Koska asuminen kuitenkin linkittyy muihin elämän osa-alueisiin, ei itsenäistämisenä voida toimia vain asumisessa ja asunnossa. Tuetun asumisen ohjaus on useamman ammattikunnan kanssa tehtävää verkostoyhteistyötä ja tapahtuu usein rajapinnoilla. Työn mielekkyyden ja ohjaajan oman jaksamisen kannalta on tarkoituksenmukaista pohtia, mikä on tuetun asumisen ohjauksen ydintä ja toisaalta mikä tai mitkä toimenpiteet rajautuvat ulkopuolelle. Ohjaustyössä kasvaminen vaatii itsereflektointia: kykyä ja halua tarkastella omaa ammatillisuutta lintuperspektiivistä. Kirjassa Sosiaalipedagoginen ammatillisuus, oman ammatillisen kasvun metakognitiivista tarkastelua pidetään työntekijän eettisenä kasvutarinana. Jokainen asiakkuus on uniikki kohtaaminen aina uudenlaisen toiseuden kanssa. Jokainen kohtaaminen tuottaa tietoa asiakkaasta, mutta kättilöi väistämättä uutta myös ohjaajan omasta elämäkokemuksesta. Jotta omasta kokemuksesta nouseva tieto lisääisi ammatillista itsevarmuutta ja vahvistaisi uskoa myös asiakkaan kykyyn vastata oman elämäntilanteensa haasteisiin, ohjaajan on suostuttava itsekasvatukseen (Ranne, Sankari, Rouhiainen-Valo ja Ruusunen 2005, 24).

Kaarina Mönkkönen on kirjassaan Vuorovaikutus- Dialoginen asiakastyö, jakanut ammatillisen osaamisen karkeasti neljään osaan: substanssiosaaminen, prosessiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja menetelmäosaaminen (Mönkkönen 2007, 22-31). Esittelen tässä kolme ensimmäistä ydinosaamisaluetta, joita vasten tuetun asumisen ohjaaja voi mielestäni reflektoida osaamistaan ja kehittymisensä haasteita.

5.1 Substanssiosaaminen

Substanssiosaamisella Mönkkönen tarkoittaa omaa ammattia koskevan käsitteistön, teoreettisen tietoperustan ja toimintaperiaatteiden hallintaa sekä lainsäädännön ja työmenetelmien tuntemusta. (Mönkkönen 2007, 22.) On hallittava keskeinen tietotaito ammatin harjoittamiseksi ja kyettävä laajentamaan omaa osaamistaan hyödyntämällä toisten ammattilaisten osaamista ja lisäksi kyettävä jalostamaan ja soveltamaan oppimaansa (Mönkkönen 2007, 31.) Teoria ja käytäntö eivät ole toistensa vastakohtia vaan saman ilmiön kääntöpuolia. Ymmärtääkseni ammattikorkeakouluopintojen tarkoitus on, että opiskelija omaksuu vankan teoreettisen tietopohjan, joka sitten työelämässä muuttuu käytännön toiminnaksi.

5.2 Prosessiosaaminen

Prosessiosaaminen täydentää substanssiosaamista. Työntekijän on kyettävä jakamaan asiakasprosessi sopiviksi osakokonaisuuksiksi siten, että asiakas motivoituu oman asiansa edistämiseksi. Prosessiosaamisessa korostuvat Mönkkösen kirjan mukaan ohjaajan pedagogiset taidot, joilla tähdätään asiakkaan voimavarojen kättilöimiseen tämän itsensä käytettäväksi. Näin mahdollistuvat uusien asioiden oppiminen, oivallukset ja asiakkaan motivaation kasvaminen (Mönkkönen 2007, 24-26). Työntekijän on myös kyettävä luotsaamaan asiakasprosessia mielekkäällä tavalla. On hallittava sekä prosessi kokonaisuutena, että kyettävä keskittymään kuhunkin osakokonaisuuteen erikseen (Mönkkönen 2007, 31.) Prosessiosaamisen hallinta on tuetun asumisen ohjaamisessa erityisen tärkeää. Voidakseen asettaa nuorelle sopivia välitavoitteita, on ohjaajan kyettävä jatkuvan analysoinnin ja syntetisoinnin kautta näkemään osista muodostuva palvelukokonaisuus ja navigoitava sitä tarkoituksenmukaisesti eteenpäin.

5.3 Vuorovaikutusosaaminen

Mönkkönen kuvaa vuorovaikutusosaamista laajaksi erityisosaamisen alueeksi, jonka haltuunotto ja ylläpito vaatii jatkuvaa työstämistä. On hallittava vuorovaikutusta arvioivia käsitteitä ja ymmärrettävä kommunikaation rakentumista teorioiden pohjalta. Lisäksi on osattava soveltaa teoreettista tietoa käytännössä (Mönkkönen 2007, 28.) Koska tuetun asumisen ohjaajan työ on moniammatillisesti toteutettavaa verkostotyötä, on ohjaajan kyettävä vastavuoroiseen vuorovaikutukseen paitsi nuoren kanssa, myös vaihtuvissa moniammatillisissa verkostoissa. Vuorovaikutusosaamiseksi katsotaan työntekijän kyky rakentaa yhteistä ymmärrystä asiakkaan ja tämän verkoston kanssa, kyky kohdata toinen ihminen kunnioittavasti ja ammattieettisesti oikein sekä kyky tunnistaa hyvän vuorovaikutuksen elementtejä ja viedä niitä joustavasti käytäntöön (Mönkkönen 2007, 31.)

Vuorovaikutusosaamisen ydintä on aito kohtaamisen taito. Tuetussa asumisessa ohjaajan on kyettävä kohtaamaan nuori juuri sellaisena kuin tämä on ja hyväksyttävä vallitseva elämäntilanne työnsä lähtökohdaksi. Ohjaaja tuo kohtaamiseen persoonansa ja ammatillisen tietämyksensä. Nuori tuo kohtaamiseen persoonansa ja ainutlaatuisen toisen tiedon, joka vain hänellä voi omasta tilanteestaan olla. Optimaalisessa tukisuhteessa tiedon lajit rakentuvat aidon dialogin kautta nuorta hyödyttäväksi arjen voimavaroiksi. Sosiaalipedagogiikan ydintä etsimässä-kirjan mukaan aidon dialogin perusedellytyksiä ovat molemminpuolinen luottamus ja avoin ilmapiiri, jossa toteutuu kanssaihmissyys (Ranne 2002, 139). Asiakkaan ja tämän elämäntilanteen hyväksyminen työn lähtökohdaksi ei aina ole itsestäänselvyys. Toisinaan vastassa oleva tyhjyys tai keinottomuus voi lyödä kasvoille. Ohjaajan on tällöin kyettävä tarkastelemaan omaa ajatteluaan metatietoisuuden tasolta. Ajatusten ja tuntemusten erittely voi selkeyttää tilannetta ja ohjaaja voi oppia itsestään uutta; sekä ohjaajana että ihmisenä.

6 HENGELLISYYS OSANA KOKONAISVALTAISTA KOHTAAMISTA

Yhdistys on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Otaksun sääntöihin kirjatun viittauksen sitoutumattomuudesta tarkoittavan sitä, että yhdistys ei toimi minkään poliittisen tai uskonnollisen järjestön alaisuudessa tai sellaisen äänitorvena. Mikäli hengellisyys on ohjaajan henkilökohtainen voimavara, hänen tulee tietoisesti välttää väärinkäyttämistä asemaansa esimerkiksi elämäntarkomuksensa julistamiseen tai siihen käännättämiseen. Tältä kannalta katsottuna yhdistyksen uskonnollista sitoutumattomuutta voidaan pitää nuoren oikeusturvan takeena. Ohjaajalla on oikeus katsomukseensa, mutta on varottava, ettei tehtävä työ sävyty ja suodatu sen kautta. Esimerkiksi liiallinen idealismi, joka kumpuaa ohjaajan subjektiivisesta totuudesta, voi olla omiaan valamaan nuoreen epärealistista toiveikkuutta.

Lindqvistin mukaan liiallisen idealismin riski on muun muassa sen todellisuuskuvaa vääristävä vaikutus. Ohjaajan työssä se saattaa näkyä jatkuvana epärealististen olettamusten varassa toimimisena. Asiakkaan resurssit voidaan arvioida todellista suuremmiksi ja auttamisen keinot rakennetaan niiden perusteella. Kun projektissa sitten epäonnistutaan, siitä seuraa pettymystä ja turhautumista. Pyrittäessä epärealistisiin tavoitteisiin myös sivuutetaan tavoitteita, joihin olisi voitu päästä (Lindqvist 1990, 112.) Lindqvist korostaakin realismin eettisyyden ja aidon toivon näkökulmaa auttamistyössä. Toivon hän erottaa selkeästi katteettomasta toiveajattelusta. Hän määrittelee toivon läsnä olevaksi rohkeudeksi, joka perustuu luottamukseen, yhteydessä elämiseen ja merkitysten kokemiseen (Lindqvist 1990, 113.)

Yhdistyksen uskonnollisen sitoutumattomuuden ei tarvitse käytännössä merkitä hengellisyyden ohittamista tai siitä vaikenemista. Hengellisen ulottuvuuden huomioiminen tuetun asumisen järjestämisessä on mielestäni mahdollista ja suotavaa. Kohtaaminen paitsi psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena, myös hengellisenä olentona on näkemykseni mukaan erityisen tärkeää, jos nuoren oma kokemus hengellisyydestä on voimavara: perustus, jolle rakennetaan ja voima, jolla rakennetaan. Tällöin hengellisyyden huomiotta jättäminen merkit-

sisi nuorella jo olemassa olevien resurssien ohittamista. Sen sijaan hengellisyyden asema osana käsillä olevaa tukisuhdetta tulisi jäsentää ja sanottaa siten, että sillä on oikeutuksensa ja paikkansa.

Ohjaajan oman elämänkatsomuksen poiketessa huomattavasti nuoren hengellisestä katsomuksesta, olisi mielestäni hyvä pysytellä ammatillisesti tuetun asumisen ohjauksen raameissa ja persoonana omaksua kyselevä ja utelias asenne. Se voisi olla luonteva tapa lähestyä itselle vierasta dimensiota. Kysymyksillä ohjaaja saa nuoresta ainutlaatuista tietoa ja nuori puolestaan vahvistuu, sanottaessaan ääneen resurssiensa perusteita. Myönteisen vuorovaikutusilmapiirin säilyttämiseksi olisi optimaalista, että ohjaaja ja nuori löytävät luontevan tavan käsitellä hengellisyyden aspektia osana yhteistä projektia, jonka tavoitekin on yhteinen: itsenäisen asumisen onnistuminen yhteistyön päättyessä. Luontevan käsittelytavan löytäminen edellyttää ohjaajalta hengellisyyden eksistenssin tiedostamista ja käsitteellistämistä. Vahvuutta tilanteeseen luo myös se, että ohjaajalla on jäsentynyt käsitys hengellisyydestä ja on ammatillisesti kykenevä näkemään ulottuvuuden osana kokonaisvaltaista kohtaamista.

Hengellisyyden ulottuvuus osana sekulaareissa ympäristöissä tehtävää sosiaalialan työtä on monitahoinen ilmiö. Näyttäisi siltä, että sosiaalialan työ on mielletty ykskantaan sekulaarina ja kirkkojen tekemä auttamistyö uskonnollisena. Koska kaiken auttamistyön kohteena kuitenkin on kokonainen ihminen, tarvitaan mielestäni uusia kysymyksenasetteluja ja välineitä hengellisyyden ilmiön käsittelemiseen.

Viime vuosina on ilmestynyt sosiaalityön hengellistä ulottuvuutta käsitteleviä artikkeleita ja kirjoja aiempaa enemmän. Journal of social work- julkaisussa Beth R Crisp tarkastelee artikkelissaan ”Social work and Spirituality in Secular Society”, hengellisyyden käsitettä sosiaalityön osana. Hänen mukaansa jokainen sosiaalialalla työskentelevä omaa poikkeuksetta jonkinlaisen käsityksen hengellisyyden merkityksestä tai merkityksettömyydestä suhteessa elettyyn elämään. Lisäksi työntekijä kohtaa väistämättä asiakkaita, jotka arvottavat

hengellisyden merkityksen eri tavoin kuin työntekijä. Crispin näkemyksen mukaan olisi tärkeää, että sosiaalialan ammatillinen käsitteistö sisältäisi laajasti tulkittavan hengellisyden käsitteen. Ammatillisen käsitteen tulisi kattaa hengellisyden ulottuvuus ilman, että se automaattisesti viittaa mihinkään tiettyyn uskomusjärjestelmään, kuten kristilliseen uskoon (Crisp 2008, 364.) Laajalaisesti tulkittava määritelmä sosiaalialan sanastossa auttaisi työntekijää jäsentämään ja kohtaamaan hengellisyyttä ammatillisuuteen liittyvänä yleisenä ilmiönä. Tämä onkin tärkeää huomioiden esimerkiksi monikulttuurisuuden kasvun nykypäivän asiakaskunnassa.

Crisp esittelee artikkelissaan toisiinsa nähden hyvin erilaisia hengellisyden käsitelmääritelmiä. Katolilaisen Ronald Rolheiserin mukaan hengellisyys on ihmisen primääri ominaisuus, joka ei ole valittavissa. Vaikka ihminen ei tiedostaisi hengellistä ulottuvuutta, se kuitenkin on ja edeltää ihmisen tapaa olla ja toimia (Rolheiser 1999, 6-7.) Toinen artikkelissa siteerattu kirjoittaja katsoo hengellisyden olevan sen muutosprosessin ilmentymää, jossa olemisen eri ulottuvuudet, kuten älyllisyys, toiminnallisuus, rationaalisuus ja emotionaalisuus yhdistyvät. Hengellisyys on kirjoittajan mukaan vahvasti liitettävissä sellaisiin yksilön ominaisuuksiin kuin luovuus, toimintatapa, rakkaus, myötätunto, viisaus, luottamus, anteeksianto ja usko (Staude 2005, 256.)

Kirjoittajilla on näkemuseroja siitä, voiko hengellisyyttä olla ilman suhdetta Jumalaan tai jumalisuuteen. Silti he näyttäisivät olevan melko yksimielisiä siitä, että hengellisyydellä on osuutta yksilön tapaan rakentaa käsitystä elämän tarkoituksesta ja päämäärästä. Näin ajateltuna hengellisyyttä voitaisiin pitää hyvinvoinnin potentiaalisena osatekijänä (Crisp 2008, 365.)

Hengellisyden ollessa potentiaalinen hyvinvointiin vaikuttava tekijä myös tuetussa asumisessa, se on voitava tarvittaessa liittää osaksi tukitoimia. Yhdistyksen sitoutumattomuuden huomioiden, ei ole luontevaa, että tuetun asumisen ohjaaja vastaisi hengellisestä ohjaamisesta. Vaikka nuoren ja ohjaajan näkemykset kohtaisivat, hengellinen ohjaus tulee järjestää toisin. Tarve nousee oletettavasti esiin lähtötilannekartoitusta tehtäessä ja se huomioidaan tue-

tun asumisen suunnitelmaa laadittaessa. Käytännössä hengellisyyden alueella ohjaaminen voi tapahtua esimerkiksi verkostotyön kautta. Jos nuorella on tuetun asumisen piiriin tullessaan seurakuntayhteys, voidaan sen piiristä osallistaa aikuinen osaksi joko virallista tai epävirallista tukiverkosta. Riippuen mukaan tulevan aikuisen asemasta ja koulutuksesta nuoren seurakunnassa. Mikäli nuorella on halu liittyä osaksi jotain hengellistä yhteisöä, tuetun asumisen ohjaajan tulee selvittää alueen tarjonta ja ohjata nuori sen piiriin.

7 TUKÈ! PALVELUN KOHDERYHMÄ

Nuorisoasuntoliitto tarjoaa asuntoja ensisijaisesti työelämässä jo oleville tai siihen kohti siirtyville 18-29-vuotiaille nuorille. Kohderyhmä rajaa osaltaan Keski-Uudenmaan Nuorisoasuntoyhdistyksen tuetun asumisen piiriin valikoituvien profiilia. Myös yhdistyksen voimavarat työn tuottajana vaikuttavat. Asukasprofiilin ja resurssit huomioiden on perusteltua ja realistista osoittaa yhdistyksen tarjoamat tuetun asumisen palvelut 17-25-vuotiaille nuorille, joilla on haastava elämäntilanne ja vaara syrjäytyä, mutta potentiaalia omaksua arjen taidot tukihenkilön ohjaamana. Näin tukityön tavoitteeksi voidaan asettaa ”itsenäisesti asuva nuori”. Tuetun asumisen ulkopuolelle rajautuvat erityisen haastavat ja moniongelmaiset nuoret, joiden tarpeisiin yhdistyksen resursseilla ei voida vastata.

Yhdistyksen toimialueella on kolme NAL:n asuntokohdetta. Kaksi kohteista Hakkuutie 2 ja Päivölänrinne 9 sijaitsee Keravalla ja yksi Välskärinkatu 21 Järvenpäässä. Lisäksi yhdistys hoitaa 7 Y-säätiön omistaman välivuokra-asunnon apuisännöinnin. Jokaisen kohteen asuntokannasta saa olla 10-15% tuetun asumisen käytössä, joten sen järjestämiseen voi Keravan kohteissa osoittaa 6-12 asuntoa ja Järvenpäässä 5 asuntoa. Yhdistyksen kotisivuilta www.kuna.fi löytyy kohdekuvaukset kolmesta pääasuinkohteesta Keravalla ja Järvenpäässä. Lisätietoa NAL ry:stä, NAL Oy:stä sekä paikallisyhdistyksistä saa sivustolta www.nal.fi.

Nuoren polku asumisen ja tuetun asumisen piiriin alkaa NAL:n asunnonhakutietokantaan jätettävästä asuntohakemuksesta. Sen perusteella hänet kutsutaan alkuhaastatteluun. Jos yhdistyksen resursseilla tuotettava asumisen tuki katsotaan oikea-aikaiseksi auttamisen muodoksi ja palvelukokonaisuudelle löytyy sen kustantava tilaaja, nuori pääsee palvelun piiriin.

8 PALVELUPAKETIN RAKENNE

Paketin kokonaishinta on 7000€. Välittömän asiakastyön suoritehinta on 40€. Suoritehinta on laskettu vähentämällä yhden kuukauden järjestämiskulut kokonaishinnasta ja jaettu erotus keskiarvomäärällä suoraa asiakastyötä, 15,5 tapaamiskertaa per kuukausi. Paketin sopijapuolia ovat nuori, jokin palvelun tilaava taho ja sen tuottaja, yhdistys. Kunkin osapuolen vastuut ja velvollisuudet on määritelty erikseen.

Määrittelin palvelupaketin pituudeksi 10 kuukautta. Päädyin pituuteen arvioimalla asiakaskunnan profiilia, tueksi tarjottuja toimenpiteitä ja niiden juurruttamisen kestoa. Päätökseen vaikutti toki myös se, että tukipalvelut muodostavat myytävän kokonaisuuden, jolla on tietty hinta ja selkeästi määritelty kesto aika. Vertailin myös niitä 22 tukijaksoa toimenpiteineen, joissa itse toimin tuen tarjoajana vuosina 2008-2010.

Jaoin palveluajan kolmeen jaksoon tuen vahvuuden perusteella: Forte-vahvan tuen jakso, Mezzo-perustuen jakso ja Piano- tuen vähentämisen ja lopettamisen jakso. Varsinaista tukipalvelujaksolle tuloa edeltää alkukartoitusjakso Intro. Palvelukokonaisuuden jälkeen on jälkiseurantajakso Da Capo. Sisällöllisesti jaoin palvelut koskemaan neljää tuettavaa osa-aluetta: asuminen, koulutus- tai työllisyystilanne, talouden- ja kotitalouden hallinta sekä vapaa-ajan käyttö. Tein myös eron välittömän ja välillisen asiakastyön välille. Välittömällä viittaa nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. Välillinen työ koostuu nuoren asioiden hoitoon liittyvistä tehtävistä, joiden hoitaminen on työn edistymisen kannalta välttämätöntä, mutta sitä ei tehdä nuoren kanssa. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi palvelupakettia koskevien dokumenttien laatiminen tai siihen liittyvä hallinnollinen työ. Palvelupaketin toteutumista seurataan kirjallisten dokumenttien avulla. Niitä on yhteensä 7 kappaletta: alkukartoituslomake, tuetun asumisen sopimus, tuetun asumisen suunnitelma, väliraporttilomakkeet ja loppuraporttilomake.

Kahdeksas lomake on nuorelle suunnattu ”oma toimenpidekalenteri”, jonka käyttöönotto riippuu siitä, tarjotaanko nuorelle asuntoa heti asuntohaastattelun yhteydessä, vai joutuuko hän sitä odottamaan.

8.1 Alkukartoitusjakso Intro

Suunnittelin alkukartoitusjakson, Intron, edeltämään palvelukokonaisuutta. Jos ensimmäisellä tapaamisella eli alkuhaastattelutilanteessa päädytään palvelusuhteesta sopimiseen, jatkotapaamiskertoja on jaksolla 2-6. Jakson aikana nuorta tavataan säännöllisesti ja aletaan vastuuttaa tulevaan asumiseen liittyvillä tehtävillä. Alkukartoitusjaksolle pääseminen antaa nuorelle varman tiedon oman asunnon saamisesta. Annettujen tehtävien suorittaminen taas kertoo ohjaajalle nuoren halusta ja kyvystä sitoutua tulevaan tukityöskentelyyn. Ilmari Rostila kutsuu kirjassaan Tavoitelähtöinen sosiaalityö, asiakaslähtöisyyttä keinoksi, joka toteutuakseen vaatii asiakkaan sitoutumista yhteistyöhön (Rostila 2001, 35). Nuoren kehitystavoitteiden määrittelemine ja tämän voimavarojen kättilöiminen vaatii motivoituneisuutta ja yhteistyöhalua sekä nuorelta että ohjaajalta.

Elämäntilanteen kokonaisvaltainen kartoittaminen on tavoitteiden asettelun ja selkeän suunnittelun kannalta oleellinen osa myös tavoitelähtöistä työskentelytapaa. Kartoitus edesauttaa ohjaajan ja asiakkaan yhteistä, luovaa ongelmanratkaisuprosessin jäsentämistä (Rostila 2001, 35, 36.) Kaarina Ranne toteaa kirjassaan Sosiaalipedagogiikan ydintä etsimässä, että sosiaalipedagoginen interventio vaatii onnistuakseen asiakkaan tilanteen kokonaisvaltaista tunteista (Ranne 2002, 108). Koska alkukartoitukselle on varattu useampi tapaamiskerta, kattavan tilannekartoituksen lisäksi on tilaa myös myönteisen vuorovaikutusilmapiirin luomiselle. Rostilan mukaan on mahdollista, että asiakas jättää kertomatta tunteistaan tai tilanteensa kannalta oleellisista seikoista, mikäli kokee vuorovaikutusilmapiirin negatiiviseksi (Rostila 2001, 60). Hyväksyvä ohjaustyylitukee myönteisen vuorovaikutusilmapiirin syntymistä. Tyyllille on ominaista asiakkaan empaattinen kuuntelu, neutraali asenne sekä rohkaiseminen

tunteiden ja kokemusten ilmaisemisessa (Reijonen ja Strandèn-Mahlamäki 2008, 65).

8.2 Vahvan tuen jakso Forte

Forte on kolmen kuukauden mittainen vahvan tuen jakso. Sen aikana nuori ja ohjaaja tapaavat 8-12 kertaa kuukaudessa. Jakson alussa ohjaaja perehdyttää nuoren asumisen aloittamiseen NAL:n laatiman perehdytyskansion avulla. Asukasperehdytyksen tarkoitus on tutustuttaa nuori NAL-asumisen sisältöpalveluihin ja reunaehtoihin. Jaksolla määritellään myös koko tukiajan keskeiset kehittymistavoitteet ja keinot niihin pääsemiseksi. Rostilan mukaan asiakkaan resurssien ja kehityksen haasteiden tarkka kartoittaminen on merkittävää jäsenellisen intervention suunnittelussa ja realististen tavoitteiden asettelun perustana (Rostila 2001, 64).

Forte-jakson perusteemoja ohjaamisen kannalta ovat nuoren toimintakyvyn arvioiminen ja vahvuuksien löytäminen. Alkukartoituksen ja tuetun asumisen suunnitelman pohjalta poimitaan osa-alueita, joilla nuori tarvitsee erityistä tukea ja aletaan ottaa arkea haltuun. Tekemisen keskiössä ovat arjenhallintaa parantavat taidot, kuten talouden ja kotitalouden hallintataidot, viranomaisasiain hoitaminen ja mielekäs vapaa-ajankäytön suunnittelu. Nuori tutustutaan NAL:n asuinkehteissa toimivien asukas- ja vertaisryhmien toimintaan. Vuokramaksussa ohjataan tarvittaessa ja ohjaaja seuraa sen toteutumista isännöinnin tietokannasta. Jakson dokumentteja ovat alkukartoituslomake, itsenäisen asumisen sopimus ja itsenäisen asumisen suunnitelma. Dokumentit toimivat myös seurannan ja arvioinnin välineinä.

Vahvan tuen jaksolla ohjauksen painopistettä voi alkaa hienovaraisesti ja tiilannetajuisesti suunnata kohti katalysoivaa ohjausta. Sen piirteitä ovat kokonaistilanteen jäsentäminen uusista, useista näkökulmista asiakkaan apuna sekä ratkaisuvaihtoehtojen osoittaminen (Reijonen ja Strandèn-Mahlamäki 2008, 65).

8.3 Perustuen jakso Mezzo

Perustuen jakso Mezzo on kestoaltaan neljä kuukautta. Sen aikana tapaamis-kertoja on 4-8 kpl kuukaudessa. Tapaamiset vähentyvät ja vastuun painopiste arjen asioiden hoitamisesta siirtyy enemmän nuorelle. Edistymistä seurataan peilaamalla nykyhetken toimintavalmiuksia useita kuukausia aiemmin laadit-tuun alkukartoituslomakkeeseen ja tuetun asumisen suunnitelmaan. Ohjaajan rooli muuttuu Mezzo-jaksolla ohjaajasta toiminnan mahdollistajaksi ja edisty-misen varmistajaksi. Vahvan tuen jaksolla omaksuttuja taitoja, kuten viran-omaisasiointi, kotitalouden ja taloudenhallintataidot, juurrutetaan vastuuttami-sen kautta siten, että niistä tulee nuoren pääomaa arjen käyttövoimaksi.

Rostila huomauttaa, ettei myönteisten muutosten vakiintuminen ole itsestään-selvyys, vaan se vaatii hyvin jäsenneilyä työtä (Rostila 2001, 89). Perustuen jaksolla ohjaaja ja nuori ovat työskennelleet yhdessä jo useamman kuukauden ja vuorovaikutusilmapiiri sallii parhaimmillaan myös konfrontoivan ohjaustyylin ottamisen mukaan. Havaitessaan ristiriitaisuutta asiakkaan puheen ja tekojen välillä, ohjaaja tuo havaintonsa esille ja mahdollistaa näin toivottavaa muutosta (Reijonen ja Strandèn-Mahlamäki 2008 66). Konfrontoivan ohjaustyylin käyttö vaatii ohjaajalta sensitiivisyyttä. Huomiot ristiriidoista tulee sanottaa lempeästi mutta lujasti. Aggressiivinen tai syyttävä sävy vie pohjaa vuorovaikutusilmapii-riltä.

8.4 Tuen vähentämisen ja lopettamisen jakso Piano

Tuen vähentämisen ja lopettamisen jakso Piano on kestoaltaan kolme kuukaut-ta. Nuoren ja ohjaajan tapaamisia on enää 3-4 kappaletta kuukaudessa. Oh-jaaja seuraa sivusta nuoren pärjäämistä ja puuttuu tilanteeseen tarvittaessa. Ohjaaja valvoo vuokranmaksun sujumista isännöinnin tietokannasta ja tarvit-taessa puuttuu maksujen hoitamiseen. Mikäli nuorelle kertyy rästisaatavia, laaditaan yhteistyössä takaisinmaksusuunnitelma. Piano-jakson aikana ohjaa-jan rooli nuoren tukijana on ohi ja tukisuhde päätetään. Piano-jakson päät-

teeksi laaditaan väli- ja loppuraportit, joista jälkimmäisessä nuori arvioi TUKÈ!-palvelun hyödyllisyyttä ja onnistumistaan siinä.

Rostila lukee asiakassuhteen päätösvaiheen tehtäviksi tunnereaktioiden esille nostamisen ja käsittelemisen, yhteistyön ja tavoitteisiin pääsyn arvioinnin sekä seurannan järjestämisen (Rostila 2001, 85). Palvelun päättyessä nuori ja ohjaaja käyvät läpi yhdessä kulkemansa ajanjakson tuntemuksia keskustelemalla. Asetettuihin tavoitteisiin pääsyä arvioidaan yhdessä dokumentteja hyödyntäen. Vallitseva ohjaustyyli valikoituu saavutetun kokonaistilanteen pohjalta. Mielestäni hyvä ohjaaja vuorottelee koko palvelupaketin keston ajan hyväksyvän, katalysoivan ja konfrontoivan tyylin välillä, tilannetajuisesti ja hienotunteisesti.

8.5 Jälkiseurantajakso Da Capo

Palvelukokonaisuuden päätteeksi laadin kuukauden mittaisen Da Capojakson. Jos tuen vähentämisen jaksoa päätettäessä todetaan, että nuorella on potentiaalia pärjätä asumisessaan itsenäisesti, Da Capojaksoa voidaan luonnehtia jälkiseurantajaksoksi. Jakson luonne on toinen, jos tuen vähentämisen ja lopettamisen jaksolla on syytä olettaa nuoren asumisen kriisiytyvän tai epäonnistuvan räätälöidyn tuen päättyessä. Tällaisessa tapauksessa nuoren tukiverkosto, palvelupaketin tilanteen tahon edustus mukaan luettuna kutsutaan koolle. Yhteistuumin pohditaan uuden palvelupaketin järjestämisen mahdollisuutta, jos yhdistyksen tukitoimet katsotaan sinänsä riittäviksi. Mikäli ne katsotaan riittämättömiksi, nuori ohjataan tarkoituksenmukaisemman avun piiriin.

9 YHTEENVETO TUKÈ!- Asumisen tukea nuorille palvelupaketista

Olen edellä esitellyt opinnäytetyöni TUKÈ!- asumisen tukea nuorille rakenteellisesti, sisällöllisesti ja painopisteet huomioiden. Seuraavalla sivulla esitetty toimintakenttä auttaa lukijaa hahmottamaan viitekehystä, johon TUKÈ-palvelu sijoittuu ja siitä ilmenevät myös keskeiset toimijakumppanit. Kaaviota seuraa itse palvelupaketti.

Palvelupaketin lomakkeita ei ole sijoitettu liitteiksi. Perustelen valintaani sillä, että ne ovat oleellinen osa pakettia. Lomakkeet toimivat paitsi dokumenttina, myös seurannan ja arvioinnin välineinä. Nuori, yhdistys ja palvelupaketin tilaava taho saavat kukin oman kopionsa jokaisesta lomakkeesta. Näin kaikkien osapuolten on mahdollista seurata toimenpiteiden toteutumista ja nuoren edistymistä ajantasaisesti, sekä arvioida palvelun hyödyllisyyttä.

Pyrin luomaan palvelupaketista joustavasti käytettävän. Koetin välttää antamasta ohjaajalle tarkkoja toimintaohjeita. Sen sijaan pyrin luomaan toimintakentän, jolla ohjaaja voi toimia innovatiivisesti. Työ-, työelämä- ja johtajuusoptokokonaisuudessa laadin kehityshankkeenani perehdytyskansion, joka on sekä asumisohjaajalle että tuetun asumisen ohjaajalle tarkoitettu. TUKÈ-ohjaajaa ajatellen kansio perehdytyskansio täydentää palvelupaketin suuntaa-antavaa ohjeistusta.

10 TOIMINTAKENTTÄ

NAL RY = KATTOJÄRJESTÖ

**RAHA-AUTOMAATTIYHDISTYS-
YHDISTYKSEN TOIMINNAN TALOU-
DELLINEN MAHDOLLISTAJA**

**ALKUASUNNOT OY
NAL:N OMISTAMA
ISÄNNÖINTIYHTIÖ.
NAL-ASUJIEN
VUOKRANANTAJA
JA OHJAAJIEN
YHTEISTOIMINTA-
KUMPPANI**

**KESKI-UUDENMAAN NUORI-
SOASUNTOYHDISTYS, NAL:N
PAIKALLISJÄRJESTÖ JA OH-
JAAJIEN TYÖNANTAJA**

**HUOLTOYHTIÖT: KERAVAN TALONMIESTIIMI JA
JÄRVENPÄÄN KOSKELAN HUOLTO. OHJAAJIEN
YHTEISTYÖKUMPPANI JA ASUKKAIDEN APU**

TUKÈ-OHJAAJA

**TUKÈ-PALVELUJEN
TUOTTAMINEN**

**TUKÈ-
ASUKASVALINTA
YHTEISTYÖSSÄ
ASUMISOHJAAJAN
KANSSA**

**DOKUMENTOINTI,
ARVIOINTI SEKÄ
VERKOSTOYHTEIS-
TYÖ**

TIEDOTTAMINEN

RAJAPINTA

**OHJAAJIEN YHTEIS-
TÄ TOIMINTAKENT-
TÄÄ OVAT ASUKAS-
VALINNAT SEKÄ
HALLITUKSEN
ERIKSEEN MÄÄRIT-
TELEMÄT TEHTÄ-
VÄT.**

**TUKÈ-ASUJAT SIIR-
TYVÄT TUETUSTA
ASUMISESTA ASU-
MISOHJAUKSEN PII-
RIIN. SIIRTYMINEN
VAATII OHJAAJIEN
.. ..**

ASUMISOHJAAJA

ASUMISNEUVONTA

ASUMISOHJAUS

**ASUKAS- JA VER-
TAISRYHMÄT**

ASUKASVALINTA

NAL-YHTEISTYÖ

**ASUMISEN ABC-
KOULUTUS**

11 TUKÈ!- ASUMISEN TUKEA NUORILLE-PALVELUPAKETTI

KESKI-UUDENMAAN

NUORISOASUNTOYHDISTYS

SISÄLTÖ:

TUKÈ!- ASUMISEN TUKEA NUORILLE	28
INTRO-ASUMISTA EDELTÄVÄ ALKUKARTOITUSJAKSO	29
FORTE- VAHVAN TUEN JAKSO 3 KK	30
MEZZO- PERUSTUEN JAKSO 4 KK	31
PIANO- TUEN VÄHENTÄMISEN JA LOPETTAMISEN JAKSO	32
DA CAPO- 1 KK JÄLKISEURANTAJAKSO/TUEN TARPEEN	
UUDELLEENKARTOITUKSEN JAKSO	34
TUKÈ!- SOPIJAPUOLTEN VASTUUT JA VELVOLLISUUDET	35
HINNOITTELUN PERUSTEET	37
LOMAKE 1 ALKUKARTOITUS	39
LOMAKE 2 TOIMENPIDESUUNNITELMA	41
LOMAKE 3 TUETUN ASUMISEN SOPIMUS	43
LOMAKE 4 TUETUN ASUMISEN SUUNNITELMA	44
LOMAKE 5 VÄLIRAPORTTI	48
LOMAKE 6 LOPPURAPORTTI	49
LÄHTEET	52

TUKÉ !- ASUMISEN TUKEA NUORILLE

Kymmenen kuukauden mittainen palvelukokonaisuus muodostuu lähtötilannekartoituksesta sekä kolmesta peräkkäisestä tukijaksosta: Forte, vahvan tuen jakso 3kk, Mezzo, perustuen jakso 4kk ja Piano 3kk tuen vähentämisen ja lopettamisen jakso. Palvelukokonaisuuden hinta on 7000€. Yksittäisiä jaksoja ei toistaiseksi ole mahdollista ostaa erikseen. Palvelukokonaisuuden hintaan sisältyy 1 kuukauden mittaisen Da capo-vaiheen mahdollisuus heti 10 kuukauden tukikokonaisuuden jälkeen. Da Capo on jälkiseurantajakso, jolla varmistellaan nuoren itsenäisen elämän sujumista pelkän asumisohjauksen piirissä. Mikäli asuminen näyttää palvelupakettia lopeteltaessa olevan vaarassa kriisiytyä, Da Capo-jaksolla järjestetään uusi tilannearvio ja päätetään jatkotoimenpiteistä. Jos yhdistyksen tukitoimet katsotaan sinällään riittäviksi, mutta nuori tarvitsisi lisää tukiaikaa, pyritään järjestämään uusi palvelujakso. Mikäli yhdistyksen tukitoimet katsotaan riittämättömiksi, nuori on saatettava järeämmän avun piiriin.

INTRO-ASUMISTA EDELTÄVÄ ALKUKARTOITUSJAKSO

(2-6 TAPAAMISTA)

Yhteistyön avaus.

Nuoren aloitushaastattelu ja lähtötilannekartoitus

Toimenpidesuunnitelman laatiminen

Asukas- ja vertaisryhmien toimintaan tutustuminen.

Ensimmäinen kontakti nuoren ja tukihenkilön välillä on aloitushaastattelu, jossa hahmotetaan nuoren motivoituneisuutta ja kykyä sitoutua tulevaan yhteistyöhön. Lähtötilannekartoituslomake toimii haastattelun pohjana.

Yhdistyksellä ei ole varsinaisia tukiasuntoja, joten asuntoa ei välttämättä voida osoittaa välittömästi. Jos tuettu asuminen katsotaan oikea-aikaiseksi auttamisen muodoksi ja Keski-Uudenmaan Nuorisoasuntoyhdistyksen tarjoaman tuen uskotaan hyödyttävän nuorta, laaditaan toimenpidesuunnitelma itsenäistä asumista edeltävälle ajalle. Strukturoidun suunnitelman ja ohjeistuksen avulla nuori voi tuetusti alkaa järjestää asioitaan varsinaista asumisen jaksoa varten. Jos nuorella on jo asunto jonkin toisen tahon kautta, lähtötilannekartoitusta seuraa tuetun asumisen sopimuksen ja suunnitelman laatiminen. NAL:n asuinkohteissa toimivien asukas- ja vertaisryhmien toimintaan tutustumisella jo ennen varsinaisen asumisen alkamista, halutaan madaltaa osallistumiskynnystä.

Mikäli Keski-Uudenmaan Nuorisoasuntoyhdistyksen tarjoama tuki todetaan aloitushaastattelun pohjalta riittämättömäksi, asiakkuutta ei synny. Syitä asiakkuuden kariutumiseen voivat olla esimerkiksi hoitamaton päihde- tai mielen-terveysongelma tai selkeä kyvyttömyys motivoitua oman elämänlaadun parantamiseen tuetun asumisen keinoilla. Nuorisoasuntoliiton kohteissa syy voi lisäksi olla aiempi epäonnistunut asumiskokeilu, joka on päättynyt vuokrasopi-

muksen purkuun tai häätöön ja siitä on aiheutunut vuokranantajalle huomattavaa taloudellista tappiota.

FORTE- VAHVAN TUEN JAKSO 3 KK

8-10 TAPAAMISTA / KK, 24-30 TAPAAMISTA 3KK

Jakson tavoitteet muotoutuvat murrosvaiheessa tukemisen ympärille. Oma asunto on yksi askel kohti itsenäisyyttä. Usein toteutunut toive omasta kodista ei kuitenkaan synnytä pelkästään myönteisiä tunteita. Vastuu talouden ja kotitalouden hoidosta, viranomaisasioiden ja työllisyystilanteesta saattaa näyttäytyä nuorelle kaoottisena sekamelskana. Aluksi rinnalla kulkeva ohjaaja toimii kaaoksen sanoittajana ja jäsentäjänä. Tapaamiskertojen runsas määrä on perusteltua, sillä pelkät käytännönjärjestelyt nuoren muuttaessa omaan asuntoon, vaativat osan tapaamiskerroista. Aikaa on varattava myös keskusteluille, joiden kautta luodaan kestävä pohjaa hedelmälliselle yhteistyölle.

Vahvan tuen jaksossa korostuu ohjaajan kyky havainnoida nuoren vahvuuksia ja kehityksen haasteita. Ohjaajan tulee luottaa nuoren mahdollisuuksiin voimaantua ja kyettävä kättilöimään piileviä voimavaroja hyötykäyttöön. Vahvuuksien ja toimintakyvyn ympärille rakentuvien tukitoimien avulla nuoren omavastuisuutta lisätään vähän kerrallaan: haasteet tiedostaen mutta voimavarakeskeisesti. Yhteisöllisyyden kokemusta pidetään yllä saattamalla nuori vertais- ja asukastoimintoihin. Aluksi ohjaaja osallistuu toimintoihin nuoren rinnalla, mutta siirtyy jakson kuluessa taka-alalle.

VÄLITTÖMÄN ASIAKASTYÖN TEEMAT JAKSOLLA:

Luottamuksellisen yhteistyösuhteen syventäminen.

Tuetun asumisen suunnitelman laatiminen tavoitteineen ja osatavoitteineen.

Asumaan asettuminen.

Yhteistyö tukiverkoston kanssa.

Liikkeellelähtö koulutukseen tai työllisyystilanteeseen liittyvissä asioissa.

Asukas- ja vertaisryhmiin liittyminen.

Välittömän asiakastyön lisäksi jaksot sisältävät välillistä, nuoren tilanteen edistämiseksi tehtävää työtä. Piilotyöksi lukeutuvat mm. tiedotus, kirjallisten dokumenttien, kuten väliraportin laatiminen, tietojen vieminen tietojärjestelmiin ja mahdolliset tapaamiset nuoren asioiden hoitoon liittyen, sekä hallinnolliset työt.

MEZZO- PERUSTUEN JAKSO 4 KK

(4-8 TAPAAMISTA /KK, 16-24 TAPAAMISTA / 4KK)

Perustuen jakson tavoite on juurruttaa vahvan tuen jaksolla omaksuttuja tietoja ja taitoja. Näkyvinä tavoitteina voidaan pitää esimerkiksi sitä, että nuori osaa hoitaa talous- ja kotitalousasiansa jo melko itsenäisesti. Työ- tai opiskelutilanne on edistynyt ja nuori toimii siinä sovitusti. Ohjaajan rooli vaihtuu perustuen jaksolla toiminnan ohjaajasta enemmänkin sen mahdollistajaksi sekä edistymisen varmistajaksi. Riskitekijöiden havaitseminen ja nopea puuttuminen minimoivat asumisen kriisiytymistä. Yhteisöllisyyden ylläpito ja varmistelu jatkuu asukas- ja vertaistoimintaan osallistumista seuraamalla.

VÄLITTÖMÄN ASIAKASTYÖN TEEMAT JAKSOLLA:

Yhteistyösuhteen ylläpitäminen.

Omaksuttujen tietojen ja taitojen juurruttaminen osaksi elämänhallintaa.

Tuetun asumisen suunnitelmaan kirjattujen osa-tavoitteiden toteutumisen väliarvio.

Tukiverkostoyhteistyön ylläpito ja tapaamiset sovitusti. Säännöllinen tietojenvaihto sopijapuolten kesken.

Taloulosaamisen seuranta.

Kotitalousosaamisen seuranta.

Koulutus- tai työllisyystilanteen edistäminen ja seuranta.

Asukas- ja vertaistoimintaan osallistuminen.

Välillinen asiakastyö koostuu pitkälti samoista elementeistä kuin vahvan tuen jaksolla. Perustuen jaksolla kuitenkin korostuu asumisen kriisiytymisen ehkäiseminen maksuliikenteen sekä isännöinnin koviin mittareiden seurannan sekä tarvittaessa nopean häiriö- ja rästäpuuttumisen keinoilla. Ohjaaja kokoaa jaksosta väliraportin, jossa arvioi itsenäisen asumisen suunnitelmaan kirjattuihin tavoitteisiin pääsemistä.

PIANO- TUEN VÄHENTÄMISEN JA LOPETTAMISEN JAKSO

(3-4 TAPAAMISTA/ KK , 9-12 TAPAAMISTA 3KK)

Jakson ensisijaisena tavoitteena on arjenhallintataitojen siirtyminen nuorelle. Ohjaajan rooli pienenee jakson aikana ja sen päätyttyä nuori pärjää asumisessaan perinteisen asumisohjauksen piirissä. Talouden ja kotitalouden hoito on muodostunut arjen rutiiniksi. Häätötilanteessa nuori osaa itsenäisesti hakea neuvoja ja tukea asumisohjaajalta. Nuori toimii oma-aloitteisesti yhteisönsä jä-

senenä ja kokee sen mielekkääksi. Asukas- ja vertaistoiminta ovat tulleet luontevaksi osaksi nuoren elämää.

VÄLITTÖMÄN ASIAKASTYÖN TEEMAT JAKSOLLA:

Tapaamiskertojen asteittainen vähentäminen

Arvio nuoren elämänhallintataitojen haltuunoton onnistumisesta.

Mahdollisten kehityshaasteiden työstäminen. Virallisen tukiverkoston toiminnan varmistaminen ennen tukihenkilösuhteen päättämistä.

Nuoren saattaminen asumisohjauksen piiriin.

Loppuarviointi ja tukisuhteen päättäminen

Loppuraportti.

DA CAPO- 1 KK JÄLKISEURANTAJAKSO/TUENTARPEEN UUELLEENKARTOITUKSEN JAKSO(2-4 TAPAAMISTA)

Mikäli nuori on tukisuhteen päätyttyä valmis jatkamaan asumista itsenäisesti, Da Capo- jakso toimii jälkiseurantajaksona. Ohjaaja seuraa nuoren pärjäämistä ja puuttuu tilanteeseen tarvittaessa. Jakson aikana nuoren on mahdollista tavata tukijaksonsa ohjaajaa 3-4 kertaa. Mikäli nuori ei ole valmis itsenäiseen asumiseen tukisuhteen päätyttyä, hänelle tehdään Da Capo-jaksolla uusi tuen tarpeen kartoitus ja arvioidaan jatkotoimenpiteitä. Jos nuoren asuminen on selkeästi vaarassa kriisiytyä, on syytä pohtia uutta tukijaksoa tai nuoren saattamista toisella tavalla järjestetyn, järeämmän tuen piiriin.

VÄLITTÖMÄN ASIAKASTYÖN TEEMAT JAKSOLLA

Mikäli palvelupaketin tuki on ollut riittävää ja nuori on valmis itsenäisen asumisen jatkamiseen, Da Capo on jälkiseurantajakso, jonka teemoja ovat:

Tukisuhteen päättämisen sanoittaminen.

Esille nousevien tunteiden nimeäminen.

Nykytilanteen toteaminen.

Tulevaisuuden suunnitelmien sanoittaminen.

Nuoren ohjaaminen asumisohjauksen piiriin.

Mikäli tuen vähentämisen ja lopettamisen jaksolla ohjaajalla on herännyt huoli nuoren potentiaalista onnistua asumisessaan ilman henkilökohtaista tukea, Da Capo-jakson teemat ovat:

Tukiverkoston koolle kutsuminen.

Tilannekartoitus sopijapuolten kesken.

Huoli puheeksi.

Ratkaisuvaihtoehtojen pohtiminen ja niistä päättäminen.
Jatkotoimintasuunnitelman luominen.
Uuden tukijakson aloittaminen ja sen ehdoista sopiminen.
Tilanteen vaatiessa nuoren saattaminen muun avun piiriin.

TUKÉ!- SOPIJAPUOLTEN VASTUUT JA VELVOLLISUUDET

Palvelun tarjoaja sitoutuu:

Yhdistyksen ohjaaja sitoutuu tuottamaan nuorelle suunniteltua tukipalvelua, toimimaan yhteyshenkilönä sekä pitämään sopijapuolet ajan tasalla tukijakson etenemisestä. Tuetun asumisen suunnitelma toimii dokumentoinnin ja arvioinnin työvälineenä. Sen avulla sopijapuolet voivat myös varmistaa sovittujen toimenpiteiden toteutumisen. Lisäksi yhdistyksen ohjaaja sitoutuu toimittamaan kustantavalle taholle seuraavat dokumentit:

Yhteenveto aloitushaastattelusta.

Toimenpidesuunnitelma (jos asuntoa ei tarjota heti).

Väliraportti vahvan tuen jaksosta(3kk yhteistyön aloittamisesta).

Väliraportti perustuen jaksosta(7kk aloittamisesta).

Loppuraportti tuen vähentämisen ja lopettamisen jakson aikana (10kk aloittamisesta).

Jos yhdistyksen tuetun asumisen palvelua saava nuori sijoittuu Nuorisoasuntoliiton asuntokohteeseen, sekä tuetun asumisen sopimuksesta että suunnitelmasta ilmenevät tiedot viedään oleellisilta osin Nuorisoasuntoliiton arviointijärjestelmään Arvinal:iin. NAL käyttää tietoja tilastointiin, eivätkä nuoren henkilötiedot tule ulkopuolisten tietoon.

Palvelun tilaaja sitoutuu:

Tukipalvelun kustantava taho sitoutuu maksamaan palvelupaketin hinnan Keski-Uudenmaan Nuorisoasuntoyhdistykselle ja saa vastineeksi sovitut palvelut. Kustantavan tahon näkemys nuoren tilanteesta huomioidaan yksilöllistä palvelukokonaisuutta luotaessa. Mikäli sopimus joudutaan purkamaan kesken palvelukauden muusta kuin yhdistyksestä johtuvista syistä, tilaaja keskeyttää palvelusta maksamisen yhden kalenterikuukauden kuluttua. Palvelupaketista maksamisen päättäminen mukailee asunnon irtisanomisaikaa. Asunnon irtisanomisaika on yksi kuukausi, jota lähdetään laskemaan aina seuraavan kalenterikuukauden ensimmäisestä päivästä. Näin nuoren maksuvastuu asunnosta ja tukipalvelupaketista päättyvät samana päivänä.

Nuori sitoutuu:

Tuetun asumisen piiriin kuuluminen on sopimuksellista ja nuorta velvoittavaa toimintaa. Nuorelle laaditaan huoneistokohtaisen vuokrasopimuksen rinnalle tuetun asumisen sopimus. Sopimuksen allekirjoittavat nuori, ohjaaja sekä tukipalvelun tilaaja. Allekirjoittamalla nuori sitoutuu vastaanottamaan hänelle suunnatun tuen ja toimimaan yhteistyössä ohjaajan sekä verkoston kanssa edistääkseen omaa elämänlaatuaan. Hyvän asumisen lisäksi elämänlaadun ylläpitoa ja edistämistä varmistetaan sitouttamalla nuori oman työllisyys- tai opiskelutilanteensa haltuunottoon, talous- ja kotitalousosaamisen hallintaan sekä ohjataan mielekkään vapaa-ajankäytön suunnittelussa.

HINNOITTELUN PERUSTEET

Keski-Uudenmaan Nuorisoasuntoyhdistyksen tuetun asumisen pakettihinta on 7000€. Palvelupaketin välittömän asiakastyön suoritehintaa on laskettu vähentämällä yhden kuukauden järjestämiskulut myyntihinnasta ja jaettu erotus keskiarvomäärällä suoraa asiakastyötä 15,5 tapaamiskertaa per kuukausi. Suoran asiakastyön keskimääräinen suoritehintaa on 40€ .

JÄRJESTÄMISKULUT	€/KK
palkat	2500€
henkilöstösivukulut	1900€
vakuutukset	200€
työterveyshuolto	100€
työnohjaus	200€
tilavuokra	300€
kirjanpito	200€
ajoneuvo- ja matkustuskulut	200€
puhelin	100€

tietoliikenne	100€
toimistotarvikkeet	100€
tukitoiminnan kulut	600€
riskivara	500€
	YHT. 7000€

LOMAKE 1 ALKUKARTOITUS

Henkilötiedot: _____ pvm: _____

Nimi: _____ henkilötunnus: _____

Osoite: _____

Puhelinnumero: _____

Sp-osoite: _____

Viranomaisverkosto:

Läheisverkosto:

Muut yhteistyötahot/voimassa olevat asiakkuudet:

Koulutus- tai työllisyystilanne

Nykyinen asumistilanne ja aiemmat asumiskokeilut:

Tuen ensisijaiset tarvealueet:

nuoren näkemys

ohjaajan näkemys

Työntekijän arvio tuetun asumisen oikea-aikaisuudesta auttamisen keinona:

Työntekijä puoltaa asiakkuuden aloittamista

Työntekijä ei puolla asiakkuuden aloittamista

LOMAKE 2 TOIMENPIDESUUNNITELMA

Asuntoa odotellessa sinulla on hyvää aikaa järjestää muuttoon liittyviä käytännön asioita kuntoon. Olen jakanut sinulle odotteluajan käytännön toimet kahden otsikon alle, jotta hahmottaisit mitä kaikkea sinun on tehtävä.

Paperityöt ja viranomaisasiointi:

-Toimita asumisohjaajalle asuntohakemuksen liitteiksi edellisen vuoden verotustiedot= verotustodistus- ja päätös sekä erittelyosa. Jos sinulla ei ole niitä, voit tilata ne verotointilomakkeista. Toimita lisäksi tosite tuloistasi= palkanauha, päätös KELA:n etuudesta tai toimeentulotuesta.

-Varmista, että sinulla on a) vuokravakuusraha tai b) sosiaalitoimiston sitoumus kirjalliseen vuokravakuuteen. (sosiaalityöntekijän suullinen tai kirjallinen lupa riittää tässä vaiheessa)

-Jos et ole työssä etkä opiskele, varaa aika työvoimaneuvojalle. Saadaksesi täysimääräistä taloudellista tukea, sinulla tulee olla voimassa oleva työnhakusuhde.

-Hae KELA:sta yleinen asumistukihakemus. Se täytetään yhdessä ohjaajan kanssa heti asumisesi alkaessa.

Muuttaminen omaan kotiin:

-Kun sinulle tarjotaan asuntoa, varaa heti aika omalle sosiaalityöntekijällesi vuokravakuuden ja ensimmäisen kuun vuokran järjestämisen sopimiseksi. Seuraavaksi laaditaan vuokrasopimus sekä tuetun asumisen sopimus. Allekirjoittamalla vuokrasopimuksen, sinä sitoudut noudattamaan yleistä vuokralakia ja talokohtaisia järjestyssääntöjä. Allekirjoittamalla tuetun asumisen sopimuksen, sinä sitoudut yhteistyöhön ohjaajasi kanssa. Yhteistyön päämääränä on se, että tukisuhteen päättyessä sinä olet tyytyväinen ja itsenäinen oman elämäsi sankari. (=). Olet oppinut ja omaksunut ne tiedot ja taidot, joiden avulla oma asumisesi sujuu hyvin. Lisäksi olet tukisuhteen aikana tullut osaksi yhteisöäsi. Yhteisen hyvän ilmapiirin varmistamiseksi voit ja tahdot itsekin antaa oman panoksesi.

-Tee lista huonekaluista, kodinkoneista, siivousvälineistä, keittiövarusteista, liinavaatteista ja muista kodin tekstiileistä, jotka sinulla jo on. Tee toinen lista tavaroista, joita sinulla ei ole, mutta jotka ovat välttämättömiä. (**Keski-Uudenmaan Nuorten Pysäkki** ja **Nuorten työkeskus Jenga** antavat hyvän kiertäjä, joten niihin kannattaa olla yhteyksissä. Myös **Keski-Uudenmaan Nuorisoasuntoyhdistyksen** toimistolla **Päivölänrinne 9 C:ssä** on asukkaiden oma kierrätyspiste.)

LOMAKE 3 TUETUN ASUMISEN SOPIMUS

Olen allekirjoittanut Keski-Uudenmaan Nuorisoasuntoyhdistyksen TUKÉ!-tuetun asumisen sopimuksen. Olen näin sitoutunut omalta osaltani:

- Yhteistyöhön ohjaajani kanssa 10kk:n tukijakson ajaksi.
- Tuetun asumisen suunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden toteuttamiseen.
- Yleisen vuokrasopimuksen ehtojen noudattamiseen.
- Antanut luvan tukijaksoani koskevien tietojen luovuttamiseen yhteistyötahoille.

Ymmärrykseni mukaan olen sitoutunut:

Huomioitavaa

aika ja paikka

asukas

ohjaaja

LOMAKE 4 TUETUN ASUMISEN SUUNNITELMA**Taloulosaaminen:**

hoidan itsenäisesti melko itsenäisesti tarvitsen tukea en osaa lainkaan

vuokranmaksu				
muut kiinteät maksut (sähkö..)				
päivittäistavarat				
käyttövarat				
ennakoimattomat menot				

Taloulosaamiseni haasteiksi koen:

Tukijaksojen osatavoitteiksi asetan:

FORTE:

MEZZO:

PIANO:

Kotitalousosaaminen:

itsenäisesti melko itsenäisesti tarvitsen tukea en osaa lainkaan

ruuanlaitto				
ruuanhankinta				
siivous				
siisteyden ylläpito				
vaatehuolto				

Kotitalousosaamiseni haasteiksi koen:

Tukijaksojen osatavoitteiksi asetan:

FORTE

MEZZO

PIANO:

Koulutus- ja työllisyystilanne:

Koulutukseni

Työllisyystilanteeni

Suunnitelmani koulutus- tai työllisyystilanteeni edistämiseksi ja ylläpitämiseksi tukijakson aikana:

Taho pvm+yhteyshlö FORTE MEZZO PIANO

TYÖ				
KOULU				
TE-TOIMISTO (työpajat jne..)				
MUU				

Tukijakson aikana täydentyvä selvitys koulutus- tai työllisyystilanteen etenemisestä:

Vapaa-aikani:

oma vapaa-ajan käyttö

ma ti ke to pe la su

asukas- ja vertaistoiminta

ma ti ke to pe la su

Ajatuksiani vapaa-aikani käytöstä:

Ajatuksiani asukas- ja vertaistukitoiminnasta:

LOMAKE 5 VÄLIRAPORTTI _____ -JAKSO _____ / _____ 20_____

Osatavoitteet

talousosaaminen				
kotitalousosaaminen				
koulutus- ja työllisyystilanteeni				
vapaa-ajan käyttöni ja vertaisryhmiin osallistumiseni				

Muuta:

PÄIVÄMÄÄRÄ
SET

NUOREN JA TYÖNTEKIJÄN ALLEKIRJOITUKSET

LOMAKE 6 LOPPURAPORTTI

Talousosaaminen tukijakson päättyessä

Oma arvioni

Ohjaajan arvio

Kotitalousosaaminen tukijakson päättyessä

Oma arvioni

Ohjaajan arvio

Koulutus- ja työllisyystilanne

Oma arvioni

Ohjaajan arvio

Vapaa-aika ja vertaistoiminta

Oma arvioni

Ohjaajan arvio

Kokemukseni **TUKÉ!-jakson** hyödyllisyydestä:

	hyvä!	semihyvä	melko huono	surkee!
Opin ja omaksuin tarvittavia käytännön tietoja ja taitoja.				
Tulin kohdatuksi, kuulluksi ja ymmärretyksi.				
Yhteistyö sujui ohjaajan ja verkoston kanssa.				
Kämpä muuttui kodiksi ja tyypit naapureiksi.				

Muuta:

aika ja paikka

asukas

ohjaaja

LÄHTEET:

- Jaari, Aini 2004. Itsetunto, elämänhallinta ja arvot. Korrelatiivinen tutkimus Morris Rosenbergin itsetuntokäsitteen taustasta suomalaisilla työikäisillä. Akateeminen väitöskirja. Helsinki. Helsingin yliopisto.
- Juhila, Kirsi 2006. Sosiaalityöntekijöinä ja asiakkaina. Sosiaalityön yhteiskunnalliset tehtävät ja paikat. Jyväskylä. Vastapaino.
- Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytteitä varten.. Tampere. Juvenes Print Oy.
- Korkiakangas, Mikko, Ruoppila, Isto ja Saarinen Pirkko. Kasvatuspsykologian kysymyksiä. Salpausselkä. Helsingin yliopisto- Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Mönkkönen, Kaarina 2007. Vuorovaikutus. Dialoginen asiakastyö. Helsinki. Edita.
- Ranne, Kaarina 2002. Sosiaalipedagogiikan ydintä etsimässä. Sosiaalipedagogiikka suomalaisten ja ruotsalaisten asiantuntijahaastattelujen sekä dokumenttien valossa. Turku. Turun yliopisto.
- Ranne, Kaarina; Sankari, Anne; Rouhiainen-Valo; Tuula ja Ruusunen, Tuula (toim.) 2005. Sosiaalipedagoginen ammatillisuus. Madsenin kukasta toiminnan tulppaaniksi. Pori. Satakunnan ammattikorkeakoulu, Sarja D, Muut julkaisut 1/2005.
- Reijonen, Merja ja Strandén-Mahlamäki Tuija (toim.) 2008. Oivaltava kohtaaminen. Menetelmiä ihmissuhdetyöhön. Helsinki. WS Bookwell Oy.
- Staude, J.R. (2005) 'Spirituality as Spiritual Practice', Journal of Gerontological Social-Work 45(3): 249–69.
- Rolheiser, R. (1999) The Holy Longing: The Search for a Christian Spirituality. NewYork: Doubleday.
- Rostila, Ilmari 2001. Tavoitelähtöinen sosiaalityö. Voimavarakeskeisen ongelmanratkaisun perusteet. Jyväskylä. Jyväskylän yliopisto.

http://jsw.sagepub.com/content/8/4/363/ DOI: 10.1177/1468017308094990 Journal of
Social Work 2008 8: 363 Beth R. Crisp

Sosiaalihuoltolaki 1982. Viitattu 3.10.2012

Lastensuojelulaki 2007. Viitattu 3.10.2012

www.kuna.fi

www.nal.fi